

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu wprowadzaniu do
obrotu finansowego wartości majątkowych pochodzących z nielegalnych
lub nieujawnionych źródeł oraz o przeciwdziałaniu finansowaniu
terroryzmu oraz o zmianie niektórych innych ustaw
(druk nr 607)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest przede wszystkim wprowadzenie do ustawy przepisów, których istotą jest wzmocnienie systemu walki z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu między innymi poprzez jej dostosowanie do dyrektyw:

- 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu,
- 2006/70/WE Komisji ustanawiającej środki wykonawcze do dyrektywy 2005/60/WE w odniesieniu do definicji osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne, jak również w odniesieniu do technicznych kryteriów stosowania uproszczonych zasad należytej staranności wobec klienta oraz wyłączenia z uwagi na działalność finansową prowadzoną w sposób sporadyczny lub w bardzo ograniczonym zakresie.

Ustawa zawiera również przepisy, które są pochodną wejścia w życie dwóch rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej, które choć obowiązują wprost to państwa członkowskie zobowiązane zostały do ustanowienia stosownych regulacji uzupełniających na poziomie krajowym. Są to:

- rozporządzenie 1889/2005 w sprawie kontroli środków pieniężnych wwożonych do Wspólnoty lub wywożonych ze Wspólnoty oraz

- rozporządzenie 1781/2006 w sprawie informacji o zleceniodawcach, które towarzyszą przekazom pieniężnym.

Pierwsza ze zmian dokonana w tytule ustawy, z konsekwencjami zawartymi w przepisach zmieniających inne ustawy w artykułach końcowych ustawy, ma na celu dostosowanie tytułu ustawy oraz terminologii tej i innych ustaw do terminologii stosowanej przez państwa Unii Europejskiej w zakresie odnoszącym się do prania pieniędzy.

Nowelizacja rozszerza katalog instytucji obowiązanych i obejmuje przepisami ustawy wszystkie instytucje finansowe i kredytowe, w tym prowadzące działalność w zakresie przekazów pieniężnych jak i podmioty uprawnione do usługowego prowadzenia ksiąg.

W związku z wprowadzeniem jako instytucji obowiązanej "instytucji finansowej" to zgodnie z definicją zawartą w ustawie – Prawo bankowe zrezygnowano z wyliczania każdego rodzaju działalności mieszczącej się w powyższym zakresie, m.in.: zrezygnowano z odrębnego wskazywania lombardów, których zakres działalności mieści się w definicji instytucji finansowej.

Ustawa będzie stosowana do stowarzyszeń prowadzących działalność gospodarczą, których głównym celem jest realizacja celów statutowych, natomiast istnieje ryzyko popełnienia przestępstwa z udziałem takich instytucji.

W nowelizacji wprowadza się obowiązek stosowania przepisów ustawy do przedsiębiorców przyjmujących płatności w gotówce o równowartości co najmniej 15 000 euro.

Wprowadza się nowe definicje niezbędne do prawidłowego rozumienia przepisów ustawy:

- rzeczywistego beneficjenta - ustawa odnosi się do podmiotów, które prowadzą działalność na zasadzie trustów,
- podmiotu świadczącego usługi finansowe - celem wprowadzenia definicji w nowelizacji jest potrzeba odniesienia się także do instytucji, które mają siedzibę poza UE,
- banku fikcyjnego, rozumianego jako podmiot świadczący usługi finansowe, który jednocześnie nie jest obecny na terytorium danego państwa i nie jest na nim faktycznie zarządzany. Regulacja zawarta w ustawie zakazuje dokonywania transakcji z takim bankiem,
- stosunków gospodarczych,
- przeprowadzania transakcji,

- osób zajmujących eksponowane stanowiska polityczne, (zgodnie z regulacją dyrektywy 2005/60/WE), w związku z potrzebą stosowania co do tych osób wzmoczonych środków bezpieczeństwa finansowego przez instytucje obowiązane,
- transakcji - zmodyfikowana definicja została rozszerzona o przekazy pieniężne w rozumieniu art. 2 pkt 7 rozporządzenia nr 1781/2006, zlecone zarówno na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak i poza nim,
- rachunku - wprowadzone zmiany są konsekwencją rozszerzenia katalogu instytucji obowiązanych, a zatem odnoszą się również do rachunku prowadzonego w instytucji finansowej lub w instytucji kredytowej,
- zamrażania – termin ten jest stosowany w aktach prawa międzynarodowego i wspólnotowego; konieczność sformułowania definicji wynika z wprowadzenia do ustawy nowego rozdziału "Szczególne środki ograniczające przeciwko osobom, grupom i podmiotom", dotyczącego stosowania sankcji finansowych i stosownych regulacji dotyczących zamrażania i zwalniania zamrożonych środków majątkowych osób mających związek z terrorystami, organizacjami terrorystycznymi oraz osobami finansującymi przestępstwa o charakterze terrorystycznym lub organizacje terrorystyczne.

Ustawa rozszerza zadania Generalnego Inspektora Informacji Finansowej o przyznanie mu uprawnień do nakładania kar pieniężnych w przypadku stwierdzenia naruszenia przepisów ustawy, rozstrzygnięcia w przedmiocie zwolnienia zamrożenia wartości majątkowych. Jednocześnie, ponieważ (zgodnie z art. 15 ust. 2 rozporządzenia 1781/2006) państwa członkowskie zostały zobowiązane do wskazania organu właściwego w zakresie stosowania sankcji za naruszenie przepisów rozporządzenia kompetencje "organu" w zakresie nakładania sankcji zostały przyznane Generalnemu Inspektorowi.

Ustawa wprowadza obowiązek podmiotów obowiązanych, stosowania wobec klientów środków bezpieczeństwa finansowego, polegających na identyfikacji oraz weryfikacji danych klienta oraz podmiotu odnoszącego rzeczywiste korzyści, uzyskiwania informacji na temat celu i zamierzonego charakteru prowadzonej przez klienta działalności gospodarczej oraz prowadzenia bieżącego monitoringu jego działalności.

Nowe regulacje nakładają na instytucje obowiązane obowiązek prowadzenia analizy ryzyka i na podstawie wyników tych analiz określanie środków bezpieczeństwa dla poszczególnych kategorii klientów.

Wprowadzono przepisy umożliwiające stosowanie w określonych sytuacjach uproszczonych środków bezpieczeństwa finansowego (art. 9d ustawy zmienianej). Regulacja

ta jest związana z mniejszym ryzykiem wystąpienia przestępstwa prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu we wskazanych w przepisach przypadkach. Przewidziane zostało także uprawnienie dla ministra właściwego ds. instytucji finansowych do określenia w drodze rozporządzenia innych zwolnień.

Przewidziano także obowiązek stosowania wzmożonych środków bezpieczeństwa finansowego (art. 9e) w sytuacjach, z którymi wiąże się wyższe ryzyko prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu.

Specjalny Komitet Rady Europy MONEYVAL wskazywał na konieczność wdrożenia reżimu administracyjnego dla pełnej implementacji mechanizmu wprowadzania na listę obywateli UE oraz ustanowienia jasnej procedury "delistingu" oraz zwolnień zamrożonych funduszy. Ministrowi ds. instytucji finansowych w porozumieniu z ministrem ds. zagranicznych przyznano uprawnienie do publikacji krajowej listy osób, podmiotów i organizacji terrorystycznych w rozporządzeniu w celu monitorowania i przeciwdziałania wykorzystaniu m.in. rachunków instytucji obowiązanych do finansowania terroryzmu oraz określono zasady unieważniania takich list. Odrębna publikacja listy osób, podmiotów i organizacji terrorystycznych, ogłoszona w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej, nie wymaga transpozycji do wewnętrznego porządku prawnego.

Proponuje się utworzenie Międzyresortowego Komitetu Bezpieczeństwa Finansowego, działającego przy Generalnym Inspektorze Informacji Finansowej, składającego się z przedstawicieli różnych resortów oraz służb. Zadaniem Komitetu będzie przedstawianie propozycji zamieszczenia podmiotów lub osób na liście oraz propozycji usunięcia z listy oraz wyrażanie opinii w zakresie całkowitego lub częściowego uwolnienia zamrożonych środków.

Ustawa określa sposób postępowania w przypadkach zamrożenia wartości majątkowych, a także przewiduje częściowe lub całkowite zwolnienie zamrożonych środków – w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.

Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających kar, w tym także pieniężnych (art. 34a ustawy zmienianej). Przyjęte w ustawie rozwiązanie wprowadza kary pieniężne za braki proceduralno-organizacyjne, nakładane przez Generalnego Inspektora Informacji Finansowej, w drodze postępowania administracyjnego. Ustawa zawiera również system kar stosowanych jako konsekwencja naruszeń przepisów rozporządzenia 1781/2006 (w art. 34b).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy został wniesiony do Sejmu przez Radę Ministrów.

I czytanie odbyło się na 36 posiedzeniu Sejmu w dniu 18 lutego 2009 r. Projekt ustawy został skierowany do sejmowej Komisji Finansów Publicznych. Projekt został przekazany do podkomisji stałej ds. instytucji finansowych. Po sześciu posiedzeniach przyjęto sprawozdanie podkomisji. W dniu 24 kwietnia 2009 r. Komisja przyjęła projekt ustawy z poprawkami i wnioskami mniejszości.

Na etapie II czytania, które miało miejsce na 40 posiedzeniu Sejmu, w dniu 23 kwietnia 2009 r., zgłoszonych zostało 13 poprawek, w związku z czym projekt ustawy został skierowany ponownie do Komisji.

W III czytaniu Sejm przychylił się do części zgłoszonych poprawek.

Ustawa została uchwalona na 41 posiedzeniu, w dniu 7 maja 2009 r.

III. Uwagi szczegółowe

1. W art. 1 w pkt 7, w art. 4 w ust. 1 w pkt 8 ustawa posługuje się terminem "zapobieganiem praniu pieniędzy" podczas gdy w całej nowelizowanej ustawo zastąpiono go wyrażeniem "przeciwdziałanie".
2. W pkt 15, w art. 9i wymaga wyjaśnienia sformułowanie "może uznać za wykonanie obowiązków", gdyż z brzmienia przepisu nie wynika co można uznać za wykonanie obowiązków.
3. W pkt 16, w art. 10c w ust. 2 wyrażenie "dla organizacji o celu niezarobkowym" odnosić się może wyłącznie do stowarzyszeń, co wywodzić można z przepisu art. 2 ust. 1 ustawy Prawo o stowarzyszeniach, który stanowi, że "stowarzyszenie jest zrzeszeniem o celach niezarobkowych". Należy ustalić czy intencją ustawodawcy było wyłączenie np. fundacji, nie działających w celu osiągnięcia zysku.

Beata Mandylis

Główny legislator